

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

JU.L5@regeringskansliet.se

Ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel och annat utnyttjande av utsatta personer (SOU 2016:70)

Ju2016/07656/L5

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker utredningens förslag gällande

- ändringar i bestämmelsen om människohandel
- att en straffbestämmelse om utnyttjande av annans nödläge bör införas
- att en straffbestämmelse om otillbörligt ekonomiskt utnyttjande av annan bör införas

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker utredningens förslag i sin helhet men vill framföra följande kompletterande kommentarer.

3. Människohandel

Det kan med tydlighet framhållas att det finns svårigheter i att bevisa samtliga människohandelsrekvisit. Bevisvärigheterna syns inte minst i fåtalet fällande svenska domar på området. Länsstyrelsen välkomnar därför klarläggandet gällande kravet på att endast *ett* otillbörligt medel använts, införande av likgiltighetsuppsåt till exploatering samt ett stärkt barnskyddsperspektiv genom att endast kräva oaktsamhet inför barnets ålder. Dessa ändringar kommer med största sannolikhet att möjliggöra en mer ändamålsenlig tillämpning av människohandelsbestämmelsen.

4. Utnyttjande av utsatta personer i andra fall än vid människohandel

Behovet av vidga och klargöra lagstiftningen är precis som utredningen framhåller allra mest framträdande vid vissa exploateringsformer men det är viktigt att inte begränsa en mer omfattande lagstiftning till endast vissa former, inte minst ur ett brottsofferperspektiv. Det kan dock vara värt att här lyfta vissa punkter gällande exploateringsformen tvångsarbete.

Mycket ryms mellan det som beskrivs som anständiga arbetsvillkor och det som definieras som människohandel för andra ändamål. Denna svårighet återfinns i diskursen om människohandel men uppstår även i praktiken för rättsvårdande myndigheter vid hantering av detta fenomen. I gapet mellan anständiga arbetsvill-

Datum
2017-02-20

Beteckning
101-43309-2016

kor och människohandel för andra ändamål ryms även det som kan liknas vid exploatering eller utnyttjande.

Gärningsmän som misstänkts för människohandel för andra ändamål, exempelvis tvångsarbete eller tiggeri, döms idag inte sällan för ocker, bedrägeri eller miss-handel. Straffet motsvarar därför inte det genomförda brottet, med hänsyn till den skada brottet orsakar både individ och samhälle. Genom ett införande av ett så kallat underbrott till människohandel och straffrättsligt skydd mot utnyttjande av utsatta personer i andra fall än människohandel torde möjligheterna till prevention såväl som tidigare skyddsinsatser för brottutsatta öka. En tydligare och mer allomfattande lagstiftning skulle ha en avskräckande effekt på förövare, företag och branscher som ämnar utnyttja och exploatera individer och även förenkla lagföringen. Länsstyrelsen ser därför positivt på ett utökat straffrättsligt skydd mot utnyttjande av utsatta personer i andra fall än människohandel,

Behov av åtgärder för mer effektiva utredningar, m.m. i samband med en utvidgad lagstiftning (3.7 Övervägande och förslag)

Det är av största vikt att de brottsbekämpande myndigheternas arbete bedrivs kompetensmässigt och effektivt utifrån ett tydligt preventions- och brottsofferperspektiv. För att möjliggöra ett effektivt arbete mot människohandel krävs tydliga prioriteringar, resurser, samverkan och kontinuerliga utbildningsinsatser och kompetensstöd inom såväl som mellan myndigheterna, vilket har prioriterats av Länsstyrelsen i Stockholms län inom sitt uppdrag som nationell samordnare mot prostitution och människohandel. I betänkandet framkommer att olika aktörer på området gett indikationer på att resurserna inte alltid är tillräckliga och utredningen menar att frågan om myndigheternas resurser är av sådan vikt att den bör uppmärksammas särskilt i en annan ordning. Länsstyrelsen i Stockholms Län instämmer i denna bedömning.

Vidare kräver en vidgad lagstiftning ytterligare utbildning kring alla former av människohandel och exploatering där även domarkåren behöver inkluderas. Precis som utredningen har konstaterat är mörkertalen gällande människohandel stora och det är tydligt att lagföringen måste öka. För att kunna följa utvecklingen och utveckla välriktade insatser och preventionsmodeller även för det utvidgade straffansvaret är det av största vikt att tillämpa jämförbara begrepp och brottskoder inom samtliga myndigheter för att möjliggöra tillförlitlig statistik på området, inklusive resultatmätning och uppföljning.

I betänkandet framkommer med tydlighet den nyckelroll som Länsstyrelsen Stockholm haft genom sitt uppdrag som nationell samordnare rörande prostitution och människohandel, det särskilda uppdraget kring människohandel med barn och ledningen av det operativa nätverket Nationellt Metodstödteam (NMT). Inom ra-

Datum
2017-02-20

Beteckning
101-43309-2016

men för NMT har en operativ och strategisk samverkan mellan bland andra socialtjänsten, Migrationsverket, Polisen och Åklagarmyndigheten byggts upp under ledning av den nationella samordnaren för att stärka arbetet mot människohandel i hela landet. I betänkandet saknas dock ett uppmärksammande av den föreslagna överflytten av Länsstyrelsen Stockholms nationella uppdrag inom området till en jämställdhetsmyndighet och vilka konsekvenser det kan komma att innebära för de brottsbekämpande myndigheterna. Det är av vikt att det görs en tydlig analys av förslaget att flytta de nationella uppdragen från Länsstyrelsen Stockholm och vilka konsekvenser detta kan få för de brottsutsatta och de brottsbekämpande myndigheternas hantering av människohandelsärenden i stort.

Precis som Länsstyrelsen Stockholm skrev i remissvaret från januari 2016 gällande jämställdhetsmyndigheten (SOU 2015:86) är arbetet mot prostitution och människohandel så mycket bredare än det som ryms inom jämställdhetsdelmålet mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Jämställdhet är en oerhört viktig del i arbetet mot alla former av människohandel, inte minst vad gäller människohandel för sexuella ändamål, men detta komplexa fenomen berör många fler områden i samhället.

Ett framgångsrikt arbete mot alla former av människohandel kräver och är i behov av en tydlig myndighetsgemensam strategisk såväl som operativ samordning där de förebyggande, brottsbekämpande och sociala insatserna kan gå hand i hand. Det är av största vikt att en överflytt till en ny myndighet inte rubbar det uppbyggda operativa arbetet med konsekvensen att vi får färre uppklarade brott och att etablerade stödfunktioner till utsatta raderas med resultatet att offer för människohandel inte får det stöd och den hjälp de har rätt till enligt lag.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Magdalena Bosson. I den slutliga handläggningen har även deltagit tillväxtdirektör Karina Uddén och förvaltningsdirektör Åsa Ryding samt Anna Ekstedt, tf. nationell samordnare mot prostitution och människohandel, föredragande.

Magdalena Bosson

Anna Ekstedt

